

Учитель

Газета Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

№05 (294)

11 травня 2021 року

Видається з 1933 року

ШАНОВНІ КОЛЕГИ, ДОРОГІ СКОВОРОДИНІВЦІ!

Напередодні Дня науки хочу привітати Вас із цим надзвичайно важливим для нас професійним святом, тому що наука й освіта завжди були і є складовими єдиної підготовки майбутнього вчителя. За 217 років існування нашого університету він перетворився на потужний науково-освітній центр, став флагманом вищих педагогічної освіти України з потужними науковими школами, які представлені всіма галузями гуманітарних і природничих наук. Я пишаюся нашими викладачами, науковцями, які готують нову генерацію вчителів для рідної держави. В університеті створена унікальна інноваційна дослідницька екосистема, що складається з навчальних та наукових лабораторій, музейного комплексу, ботанічного саду й оранжереї, навчально-польового табору «Гайдарі», де студенти та викладачі можуть проводити дослідження. Наукова робота студентів є важливим складником підготовки їх майбутнього професійного зростання. Ми пишаємось, що в 2020 році 10 студентів університету стали переможцями Всеукраїнських конкурсів

студентських НДР, 3 студенти — міжнародних конкурсів. Ун-т є засновником 17 наукових фахових видань. Наші професори є головними редакторами 3 фахових наукових видань, які індексуються в базах Web of Science, авторами 16 розробок, які впроваджено за межами ун-ту, 4 патентів та 14 свідоцтв про реєстрацію авторського права. В ун-ті діє понад 160 угод, із яких — 43 міжнародних. Упродовж 2020 року на базі ун-ту проведено 49 науково-практичних конференцій (34 — дистанційно), із них 8 міжнародних.

Напередодні свята хочу побажати студентам і викладачам міцного здоров'я, великої наснаги, значних нових творчих здобутків і добробуту. А складні умови карантину хай стануть маленькою можливістю обдумати свої наукові перспективи, виробити стратегію нових досліджень, підготувати цікаві статті й монографії та забезпечити нові здобутки нашої науки.

3 Днем науки!
З повагою — ректор Юрій Бойчук

СПЕЦІАЛЬНОСТІ, ЯКІ МИ ОБИРАЄМО

У нашому ун-ті можна отримати підготовку майже з 36 різноманітних спеціальностей. Пропонуємо нашим читачам враження студентів різних ф-тів про їхнє навчання та шлях до майбутньої професії.

Тетяна Квашніна, 2 курс, спец. «Музичне мистецтво», ф-т мистецтв:

«12 років із 20-ти я граю на фортепіано. Ще в дитинстві почула його чарівні звуки й захокалась і вирішила, що буду професійною піаністкою. Музика — це драйв, різноманіття, свобода бути собою, виражати у творчості всі грані своєї особистості. Я можу бути романтичною, граціозною, сміливою, шаленою. Тож хочу донести до читачів таке: не бійтеся бути собою! Важливо навчатися там, де тебе приймають такою, якою ти є. На факультеті навчається багато крутих музикантів з вогником в очах, які стали моїми вірними друзями. Викладачі на заняттях допомагають розвинути музичний смак, підтримують мене, надають наснаги, надихають своїми порадами. І оптимізмом. Я щаслива, що навчаюсь саме на ф-ті мистецтв ХНПУ імені Г.С. Сковороди».

Аліна Сидоренко, 3 курс, історичний ф-т:
«Три роки тому, обираючи свою майбутню професію, я точно знала, що вчителька — це моє покликання.

Але стало питання про те, який саме напрямок обрати. І вибір зупинився саме на історії, бо мене завжди приваблювала ця наука. Уже на 3 курсі історичного ф-ту я можу з гордістю сказати, що не помилилася та жодного разу не пошкодувала про свій вибір. Професія історика багатогранна, цікава та захоплива. Хочу звернути увагу на те, що історик — це людина, яка займається клопіткою справою: робота з архівами та музеями, археологічні експедиції, встановлення причинно-наслідкових зв'язків між подіями.

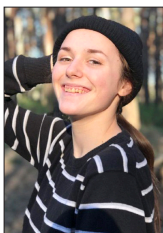
«Той, хто не знає минулого, не вартий майбутнього» — саме цей вислів дає повною мірою зрозуміти, що наше історичне минуле заслуговує на увагу. Заглибитися в історію, зрозуміти та проаналізувати події, які відбувалися в певний період, дають змогу відчувати себе на місці наших предків, так би мовити, прожити та відчувати певні історичні події.

Я вважаю, що історія — це наш найцінніший скарб, який ми повинні берегти для наступних поколінь».

Маріанна Яхно, 4 курс, український мовно-літер. ф-т імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка:

«На першому курсі я спробувала себе в ролі репетитора для дошкільнят. Це було дуже важко. На третьому році навчання в ун-ті я почала працювати на мовних курсах для учнів 1 і 2 класів. Якщо учні 2 класу вже вміли читати, то з 1 класом у мене було багато питань. «Як заспокоїти та мотивувати двадцять дітей?» Аж ось увели карантин... Треба займатися онлайн, починати було доволі важко. Проте всі 20 днів навчилися читати, розмовляти, писати та виконувати доволі складні логічні завдання. Саме тоді я зрозуміла, що викладання англійської мови приносить мені не тільки заробіток, а ще й велике задоволення. Разом з працею в школі та на мовних курсах. Дітям подобаються мої заняття, методика викладання. Я постійно шукаю нові сайти, ігри, матеріали та використовую всі можливості, щоб прищеплювати любов до англійської мови ще з початкових класів, бо саме тоді учні вже потроху обирають свій шлях у майбутнє. Тож англійська мова дає мені розуміння власної важливості та можливості забезпечити собі та учням яскраве майбутнє».

Відкриття

МУЗЕЙ ІСТОРІЇ НАУКИ

На фізико-математичному ф-ті ХНПУ імені Г.С. Сковороди у 2020 р. за ініціативи акад. І.Ф. Прокопенка колективом ф-ту започатковано створення науково-технічного музею історії науки, відкриття якого відбудеться 13 травня 2021 року.

Основні завдання науково-технічного музею історії науки фізико-математичного ф-ту: дослідження та популяризація історії фізико-математичної та інформатичної науки серед здобувачів вищої освіти; надання організаційно-методичної допомоги викладачам та учителям закладів освіти у викладанні фізичних, математичних та інформатичних дисциплін; професійна орієнтація дітей та учнівської молоді. Основними напрямками роботи науково-технічного музею історії науки визначено такі: пошуково-фондову та експозиційну діяльність; проведення екскурсій, лекцій, майстер-класів, презентацій та інших заходів для здобувачів освіти історії та актуальних питань сучасної фізико-математичної та інформатичної науки; проведення лабораторно-практичних занять з методичних, фізико-математичних та інформатичних дисциплін для здобувачів освіти; проведення заходів з професійної орієнтації для дітей та учнівської молоді; участь в організації та проведенні теоретичних та науково-практичних конференцій, диспутів, симпозіумів, семінарів та інших заходів за тематикою музею; участь у діяльності ЗМІ шляхом здійснення некомерційної видавничої діяльності. Місце розташування музею: ауд. 310-Б.

Джерелом комплектування фондів музею стала матеріально-технічна база кафедр фізики, математики, інформатики та інших підрозділів ХНПУ імені Г.С. Сковороди. Комплектування фондів музею здійснював колектив викладачів, студентів, співробітників, а завдяки поширенню інформації про проект у соціальних мережах долучилися й випускники ун-ту та небайдужі харків'яни. На 1 квітня 2021 р. фонд науково-технічного музею історії науки фіз.-мат. ф-ту складає 63 музейні предмети.

Основна експозиція музею складається з п'яти основних розділів: історія інформатики, історія фізики, історія математики та обчислень, цікава фізика, історія фізмат ф-ту ХНПУ імені Г.С. Сковороди. Підготовлено також виставки «Телефонний зв'язок», «Логічні ігри», «Обчислювальна техніка».

Щодо історії нашого ф-ту, то цього року під час роботи над експозицією за вперше опублікованими у 2020 р. дослідженнями історії Харківської астрономічної школи вдалося

матеріалів каталогу включено предмети музейної колекції, які пройшли атрибуцію та інтерпретацію. Каталог містить за алфавітним порядком фото предметів та тислі відомості про них. 13 травня 2021 р. на пленарному засіданні III науково-практичної конференції «Інноваційні педагогічні технології у цифровій школі» заплановано урочисте онлайн-відкриття музею: студенти ф-ту підготували віртуальну екскурсію музеєм, презентацію сторінок історії фізико-математичного ф-ту, ілюстровані доповіді про найцікавіші експонати музею. Ласкаво просимо до нас та запрошуємо до співпраці!

Надія Пономарьова, д.п.н., проф.,
декан фіз.-мат. ф-ту

Іменні стипендії

Щосеместру стипендіальними комісіями ф-тів, до складу яких входять представники студентського самоврядування, затверджуються кандидатури студентів, які відмінно навчаються й мають досягнення в науковій роботі, на отримання іменних стипендій. Вітаємо стипендіатів I/II семестрів цього навчального року й бажаємо їм подальших успіхів.

Академічна стипендія Президента України на I семестр 2020/2021 навч. рік:

Вікторія Лаврухіна, 41 гр. ф-т дошкільної освіти; **Олександра Пушкаренко**, 33 гр. історичний ф-т; **Олена Бабак**, 31 гр. фізико-математичний ф-т; **Катерина Сергієнко**, 43 гр. укр. мовно-літ. ф-т.

Іменна стипендія Верховної Ради України на 2020/2021 навч. рік:

Світлана Асєєва, 41 гр. природничий ф-т; **Валерія Чубенко**, 32 гр. ф-т початкового навчання.

Обласна стипендія та персональна стипендія імені О.С. Масельського на 2020/2021 навч. рік: **Анастасія Мельник**, 43 гр. природничий ф-т.

Академічна стипендія Президента України на II семестр 2020/2021 н. р. **Валерія Артюшенко**, 32-СР ф-т психології і соціології; **Анастасія Гладких**, 31 гр. природничий ф-т; **Олія Матей**, 31 гр. історичний ф-т; **Олія Сінчук**, 41 гр. ф-т початкового навчання.

Стипендія Президента України переможниці X Міжнародного мовно-літ. конкурсу імені Т.Шевченка на 2021 р. — **Крістіна Гусенко**, 31 гр. укр. мовно-літ. ф-ту.

Інна Манченко,
ст. інспектор навч. відділу

Тиждень науки

НАУКОВІ МАНДРИ. ПУТІВНИК

Усі факультети й кафедри нашого вишу розпочинають науковий марафон! Пропонуємо вам путівник наймасштабніших заходів, що виявляють різноманітність інтересів наших науковців.

11.05. I Міжнародна славістична конференція, присвячена пам'яті святих Кирила і Мефодія (організатори: каф. українознавства і лінгводидактики ХНПУ імені Г.С.Сковороди та каф. історії та теорії літератури Шуменського ун-ту імені Єпископа Константина Преславського (Болгарія)).

11.05. Круглий стіл «Педагогіка XXI століття: виклики та рішення» (каф. дошкільної педагогіки і фахових методик).

11.05–27.05. Виставка творчих робіт учнів студії «ДоАрти» ДДЮТ «Исток» (ф-т мистецтв, пров. Фанінський, 3-В, 3 поверх, виставкова зала).

12.05. Презентація енциклопедичного довідника ХНПУ імені Г.С. Сковороди «SK wiki».

12–17.05. IV Міжнародна конференція «Харківський природничий форум».

12.05. Майстер-клас: «Домашній психолог: настільні ігри в сім'ї» (каф. психологічної та педагогічної антропології).

13.05. Відкриття науково-технічного музею історії науки на фізико-математичному факультеті.

13.05. XI науково-практична конференція студентів ф-ту початкового навчання «Актуальні питання навчання і виховання молодших школярів».

13.05. Презентація науково-популярного видання «COVID-19 у великому місті. Психотерапевтичні образи та есе» (13.00, пров. Фанінський, 3, ауд. 203, відповідальна — проф. Т.Б. Хомуленко).

13.05. Міжнародний круглий стіл «Світові тенденції і проблеми розвитку педагогічної науки і дошкільної освіти».

13–14.05. III Всеукраїнська науково-практична конференція молодих учених «Інноваційні педагогічні технології в цифровій школі» (організатор — каф. інформатики (онлайн)).

13.05. Міжжафедральний теоретичний семінар «Особливості викладання історії в умовах локдауну на історичному ф-ті».

Переможці

Вітаємо переможців II туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт із природничих, технічних та гуманітарних наук у 2020/2021 н. р.:

I місце — спеціальність «Професійна освіта» — Анна Новицька, ф-т психології та соціології, 4 курс (наук. кер.: Н.О. Єсіна, к.п.н., доц., доц. каф. соц. роботи і соц. педагогіки);

I місце — спеціальність «Соціальна робота» — Валерія Артюшенко, ф-т психології та соціології, 3 курс (наук. кер.: В.В. Костіна, д.п.н., доц., доц. каф. соціальної роботи і соціальної педагогіки);

II місце — спеціальність «Дизайн. Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» — Ольга Рибка, ф-т мистецтв, 2 курс магістратури (наук. кер.: Л.С. Григорова, к.п.н., доц., зав. каф. дизайну);

II місце — спеціальність «Фізична культура і спорт» — Олексій Канищев, ф-т ФВ і спорту, 2 курс (наук. кер.: Ж.Л. Козіна, д.фіз. вих., проф., зав. каф. олімпійського і проф. спорту, спорт. ігор та туризму);

II місце — спеціальність «Дошкільна освіта» — Євгенія Козачок, ф-т дошкільної освіти, 4 курс (наук. кер.: Ю.Ю. Ходикіна, к.псих. н., доц. каф. філософсько-псих. антропології);

II місце — спеціальність «Біологія» — Світлана Асєєва, 4 курс, Людмила Андрусенко, природничий ф-т, 2 курс (наук. кер.: А.Б. Чаплигіна, д.б.н., проф., зав. каф. зоології);

II місце — спеціальність «Середня освіта (інформатика)» — Ігор Сівочка, 5 курс, фізико-мат. ф-т (наук. кер.: Н.В. Олєфіренко, д.п.н., проф., зав. каф. інформатики);

III місце — спеціальність «Менеджмент освіти» — Катерина Стрельченко, I курс магістратури ІПКПІМО (наук. кер.: Т.М. Хлебнікова, к.п.н., доц. каф. наукових основ управління);

III місце — спеціальність «Інформаційно-комунікаційні технології в освіті» — Софія Чердиченко, Галина Денисова фіз.-мат. ф-т, 5 курс (наук. кер.: Є.О. Шакуров, викл. каф. інформатики).

Дякуємо за Вашу плідну працю! Бажаємо натхнення та подальших наукових перемог і здобутків у майбутньому!

ПАМ'ЯТІ КИРИЛА Й МЕФОДІЯ

11 травня за історичною традицією південні слов'яни шанують пам'ять святих Кирила й Мефодія — відомих слов'янських просвітителів. Саме до цієї події була приурочена Міжнародна славістична конференція, співорганізаторами якої стали ХНПУ імені Г.С. Сковороди (каф. українознавства і лінгводидактики) й Шумський ун-т імені Єпископа Константина Преславського (каф. історії та теорії літератури).

Цим науковим форумом розпочався тиждень науки в нашому університеті, який урочисто відкрив ректор Юрій Дмитрович Бойчук.

Участь у конференції засвідчили близько 80 провідних і молодих науковців з академічних установ та університетів України, Болгарії, Молдови, Туреччини. Болгарію представляли доктори й професори Шумського університету імені Єпископа Константина Преславського, Великотирновського університету імені Святих Кирила та Мефодія; Інституту болгарської мови імені Професора Любомира Андрейчина при Болгарській акаде-

мії наук; Софійського університету імені Святого Климента Охридського. Болгаристи Республіки Молдова представили Тараклійський державний університет імені Григорія Цамблака.

Українська наукова спільнота була представлена докторами й професорами з Інституту української мови

чора натхненно виступали з доповідями, долучалися до обговорення спільних наукових та суспільних питань, окреслювали майбутні перспективи. Сподіваємося, це стане початком нових наукових проєктів у царині славістики.

О.О. Маленко, проф., зав. каф. українознавства та лінгводидактики

Оргкомітет конференції

мій наук; Софійського університету імені Святого Климента Охридського. Болгаристи Республіки Молдова представили Тараклійський державний університет імені Григорія Цамблака.

Українська наукова спільнота була представлена докторами й професорами з Інституту української мови

ІСТОРІЯ ОЧИМА МОЛОДІ

На історичному ф-ті відбулась студентсько-учнівська конференція «Актуальні питання історичного розвитку України і світу очима молоді».

Цей традиційний захід ф-ту цього року був присвячений 30-річчю Незалежності України і відбувся онлайн за участю понад 50 учнів і здобувачів вищої освіти Харкова та обл. зі значною кількістю здобувачів проф. освіти, коледжів і ліцеїв. Наймолодшим учасником конференції став учень 5-го класу Краматорської ЗОШ № 16 Павло Лисенко, який розповідав про Святогір'я і з любов'ю називав свій край Донецькою Швейцарією.

Із вітальним словом до учасників конференції звернувся декан історичного ф-ту Світлана Валентинівна Мірошніченко. Вона відзначила, що вважає маркером успішності цього онлайн-ого заходу не місце проведення, а людей, які бажають почути щось нове й розповісти про свої наукові доробки.

На пленарному засіданні виступили зав. науково-експозиційним відділом Національного меморіального комплексу «Висота маршала І.С. Конєва» Ніна Василівна Сотнікова, яка поділилася своїми науковими дослідженнями про складні умови перебування дітей у дитбудинку, який у роки німецької окупації розташовувався у Сокольниках.

А провід. бібліотекар «Відділу України ім. Т.Г. Шевченка» Харківської державної наукової бібліотеки імені В.Г. Короленка Галина Миколаївна Лях розповіла про свою колекцію штрих-кодів з обгортки різноманітних

товарів, яка спонукає до самоосвіти, передбачає пошук, виявлення, збір, вивчення, систематизацію матеріалів, що притаманне не тільки колекціонерам, а й науковцям.

Учні та здобувачі працювали в чотирьох секціях: «Навчальні заклади: історія заснування, видатні випускники та викладачі», «Історія України: події та історичні персоналії», «Історико-географічний аспект регіоналістики», «Всесвітня історія: події та історичні персоналії».

Учасники конференції розглядали найрізноманітніші питання як сивої давнини, так і сьогодення, що говорить про зацікавленість різними аспектами вітчизняної та світової історичної та географічної наук. Натомість найбільше тем, які і зазвичай, було присвячено неоднозначним подіям і суперечливими поста-тям ХХ століття. Неможливо виділити кращі виступи, адже в натхненних доповідях відчувалася ретельна підготовка із змістовним презентаційним супроводом.

Примемно було бачити серед наукових керівників шкільних робіт випускників історичного ф-ту, в минулому також учасників цієї конференції — справжніх хранителів традицій Алма-матер, які передають свою любов до історії та повагу до знань наступним поколінням, можливо, і майбутнім історикам.

О.В. Д'якова, доц. каф. історії України

Проект

НЕ МОВЧИ ПРО СВОЄ МИСТЕЦТВО!

Без творчості та інновацій наша реальність набуває похмурих відтінків, адже життя вимагає його постійного оновлення. Саме тому до Дня творчості та інноваційної діяльності в нашому університеті було запущено креативний відеопроєкт для підтримки молодих митців «Не мовчи про своє мистецтво!».

Цей відеопроєкт — крок на шляху обдарованих студентів до розвитку та популяризації свого таланту. Цим заходом ми прагнули об'єднати молоде покоління у творчій діяльності, яка допоможе розкрити й пропагувати мистецтво в усіх його проявах. Адже в нашому університеті навчаються дуже талановиті, креативні, патріотичні, небайдужі студенти, які попри всі виклики й загрози сьогодення, формують майбутнє сильною і яскравою держави. Об'єднавшись, разом сміливо йдуть уперед. Молоді, творчі,

сильні, сміливі, вони здатні на нові звершення та відкриття!

Спробуйте свої сили, проєктуйте, пишіть, малюйте, говоріть, творіть, дійте, але не мовчіть! Переконайтеся в силі свого мистецтва разом з нами! Приєднуйтеся до проєкту!

Пропонуємо переглянути історії наших студентів на офіційному каналі ХНПУ імені Г.С. Сковороди в ютубі та на торічці креативної спільноти студентів та випускників «Крила Пегаса» (@pegasus_wings_art) в інстаграмі.

Юлія Клименко, відділ зв'язків з громадськістю та ЗМІ

Звіт

НАУКОВА РОБОТА ХНПУ Г.С. СКОВОРОДИ У 2020 РОЦІ

У 2020 році наукова робота в ХНПУ імені Г.С. Сковороди здійснювалася за такими напрямками: підготовка науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації; виконання планової науково-дослідної роботи; виконання держбюджетних тем, що фінансуються МОН України; підготовка викладачами наукових публікацій та розробка науково-методичного забезпечення навчального процесу; науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти, робота з обдарованою студентською молоддю; проведення наукових заходів на базі ун-ту та участь викладачів у конференціях різного рівня поза ун-том; наукова співпраця з провідними науково-дослідними установами НАН України, НАПН України, закладами вищої освіти України; міжнародне наукове співробітництво, участь у міжнародних грантах.

У 2020 році за консолідованим рейтингом ЗВО, наданим інформаційним ресурсом «Освіта. ua», ХНПУ імені Г.С. Сковороди посів п'яте місце серед педагогічних ЗВО України. Як засвідчують дані національних рейтингів, у 2020 році порівняно з 2019 роком спостерігається позитивна динаміка підвищення рейтингових позицій ун-ту. Так за інформацією Центру міжнародних проєктів «Євроосвіта», у рейтингу «ТОП-200 Україна 2020» ун-т посів 108 позицію (у 2019 р. — 113 позиція), тобто приріст: +5 позицій за рік. За рейтингом uniRank University Ranking ун-т у 2020 році перебуває на 71 сходинці (у 2019 р. — 101 позиція), тобто приріст: +30 позицій. За рейтингом «Ranking Web of Universities від Webometrics» (Україна) ун-т у 2020 році перебував на 142 позиції, у 2019 році — на 160 позиції, тобто приріст: +18 позицій упродовж року.

Навчальний потенціал ун-ту значний — 77,03% від загальної кількості штатних викладачів мають наукові ступені — 107 докторів наук, 309 докторів філософії. В ун-ті працює 561 науково-педагогічний працівник, з яких 541 — штатний викладач. Порівняно з 2019 роком кількість НПП зменшилася: у 2019 році в ун-ті працювало 593 НПП, із яких 568 — штатних (121 доктор наук, 299 докторів філософії). У 2020 році збільшилася кількість молодих учених-викладачів, які мають наукові ступені: 10 докторів наук (у 2019 р. — 5), 38 докторів філософії (у 2019 р. — 19).

співробітництва відбувалася у вигляді підписання угод про співпрацю; міжнародних стажувань, міжнародної академічної мобільності НПП та здобувачів вищої освіти; «гостьових лекцій» закордонних провідних учених; організації та участі в міжнародних наукових заходах і проєктах; навчання іноземних громадян. У звітному році за кордон із метою виконання наукових досліджень, проходження наукового стажування та участі в міжнародних конференціях виїжджало 64 співробітники ХНПУ імені Г.С. Сковороди. На сьогодні в ун-ті діє понад 160 угод, з яких — 43 міжнародні.

Упродовж 2020 року на базі ун-ту було проведено 49 науково-практичних конференцій (34 — дистанційно), із них 8 міжнародних.

Основною формою підготовки науково-педагогічних працівників, яка дозволяє проводити оновлення кадрів, є аспірантура і докторантура. Сьогодні за 10 ліцензованими спеціальностями в аспірантурі ун-ту навчається — 429 докторів філософії (із них 47 іноземних громадян), з відривом від виробництва — 296 осіб. У 2020 р. працювало 14 разових спеціалізованих учених рад, діяло 3 спеціалізовані вчені ради. У звітному році в спецрадах ун-ту було захищено 27 дисертаційних робіт.

У 2020 році за рахунок коштів загального фонду державного бюджету МОН України розроблялися 2 науково-дослідні теми:

1) «Теоретико-методичні основи застосування технології інтегральної спрямованості для самовдосконалення, гармонійного фізичного, інтелектуального і духовного розвитку та формування здорового способу життя людей різних вікових та соціальних груп, зокрема — спортсменів та людей з особливими потребами» (керівник — докт. фіз. вих. і спорту, проф. Ж.Л. Козіна). Загальна сума фінансування на 2020 рік — 210,000 тис. грн.

2) «Теоретико-методичні основи розробки технологій для відновлення опорно-рухового апарату і функціонального стану та профілактики травматизму представників різних вікових груп у фізичній культурі і спорті» (керівник — к.п.н., доц. Г.С. Ільницька). Загальна сума фінансування на 2020 рік — 357,489 тис. грн.

У 2020 році в межах грантової роботи було реалізовано 5 проєктів. Також у звітному році розроблявся науковий проєкт за госпдоговором від Благодійного фонду Карітас.

Міжнародне співробітництво є стратегічним напрямом діяльності ун-ту. У 2020 році реалізіція міжнародного

Протягом 2020 року представниками ун-ту було підготовлено та видано 2476 публікацій загальним обсягом 2275,8 д. а. Із них: 46 монографій (35 — в Україні, 11 — за кордоном), 182 підручники і навчальні посібники, 1194 наукові статті (із них 256 — за кордоном, 938 — в Україні).

Затребуваним показником успішної наукової діяльності ун-ту є наукові публікації його співробітників у наукометричних базах даних. У 2020 році науковцями ун-ту опубліковано 45 статей, що входять до міжнародної наукометричної бази даних Scopus, 52 статті — у Web of Science, 305 — в IndexCopernicus.

Кількість цитувань у виданнях, що індексуються Scopus, порівняно з 2019 роком збільшилася майже втричі — 122. Кількість цитувань у виданнях, що індексуються WoS — 167. Усі викладачі університету мають бібліометричні профілі у Google Scholar, із них: 37 осіб мають h-index більше 10. Інтегральний h-індекс ун-ту складає 14, h-index ун-ту в Google Scholar дорівнює 74.

Станом на грудень 2020 рік ун-т є засновником 17 наукових фахових видань, 8 з яких належать до категорії «Б», 9 — до категорії «В». Професори ун-ту є головними редакторами 3 фахових наукових видань, які індексуються в базах Web of Science / Scopus (категорія «А»).

У 2020 році ун-ту надано безкоштовний доступ до наукометричної реферативної БД Web of Science для здійснення наукових досліджень.

Жагливим напрямом роботи ун-ту є організація науково-дослідної роботи студентів і молодих учених. Рада молодих учених ун-ту плідно співпрацює з радами молодих учених при ХОДА та МОН України. На кожному факультеті ун-ту діють СНТ, які складаються з науково-дослідницьких гуртків і клубів. У 2020 році 10 студентів ун-ту стали переможцями Всеукраїнських конкурсів студентських НДР (у 2019 р. — 5), 3 студенти — переможці міжнародних конкурсів студентських НДР (у 2019 р. — 0). Загальна кількість публікацій студентів становить 1880 позицій (318 д. а.). Загальна кількість публікацій молодих учених — 380 одиниць (224 д. а.).

У звітному році 2 молодих учених ун-ту отримували стипендії Кабінету Міністрів та Президента України, 8 студентів одержали стипендії Президента України, 2 студенти стали стипендіатами уряду КНР від Пекінського ун-ту іноземних мов, 1 студент є стипендіантом Інституту Конфуція, 52 студенти пройшли курс китайської мови в Університеті Цинань за програмою «Міста-побратими» Харківської міської адміністрації, 1 студент нагороджений премією посла КНР.

У 2020 році для підвищення ефективності проведення наукових досліджень для науково-дослідних лабораторій ун-ту було закуплено нове обладнання: стерилізатор паровий, іоніметр, спектрофотометр, цифрова камера до мікроскопа, мікроскоп (загальна вартість — 310500,04 тис. грн.).

Підсумки звіту з наукової роботи ХНПУ імені Г.С. Сковороди за 2020 рік дозволяють стверджувати, що за низкою показників вдалося досягти підвищення очікуваних результатів, ряд позицій потребують окремої уваги.

С.В. Бережна, проректор з наукової, інноваційної та міжнародної діяльності

Лист матері

У СВІТІ ВСЕ ПОЧИНАЄТЬСЯ З МАМИ!

Як завжди у травні до Міжнародного дня матері в нашому ун-ті підбиваються підсумки традиційного конкурсу «Лист матері». Із деякими фрагментами листів переможців знайомимо в цьому дописі.

І місце: Марія Борзенко — укр. мовно-літерат. ф-т імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка; **Євгеній Криворучко** — фізико-математичний ф-т.

Фрагмент із листа Марії Борзенко: «Вітаю, мамо. Путаєш, як справи... Усе не так, як завжди, і я наче інша — не можу докучи зібрати думки. Тут мільйони людей. Вони такі різні — метушливі, швидкі, сумні й радісні, сумні, байдужі, голосні. З навчанням усе добре. Звичайно, дистанційка — це та ще історія, але маємо те, що маємо. Принаймні, хоч якось можна вчитись. Років 20 тому такого б і не уявили. Узагалі, як ми росли без телефонів? Добре дитинство без них. Ти вчила мене з братиком вірші виразно читати, довгими зимовими вечорами ми слухали різні історії. Пам'ятаю, як ти вчила мене спілкуватися з людьми, бути чемною. Правду мені говорила: не суди по одязі — суди по розуму. Насправді, зовнішність у людини не головне. Дякую, що навчила цінувати душу».

II місце: Олександра Саккер — ф-т початк. навчання; **Олександра Жолінська** — ф-т дошкільної освіти; **Карина Ляш** — укр. мовно-літ. ф-т імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка.

Фрагмент із листа Олександри Саккер: «Мій неймовірний всесвіт, моя найкраща подруго, моє щоденне дихання, моя Матусю. Ти — мій цілодобовий захист від злих поглядів та поганого настрою. Будь-який мій день ти можеш зробити яскравим, адже ти завжди так робила, усе життя. Ти витратила на дітей увесь свій час, цюранку везла нас до школи, потім забирала і везла на дурки. Насу тебе троє, та ти встигала приділити час усім нам. Коли я зростала, ти завжди підтримувала мене, виконувала всі мої «забаганки», завжди вірила мені. Ти виховала мене сильною, незалежною, гордою, та, головне, доброю до цього світу, до людей».

III місце: Ангеліна Клімова — ф-т іноз. філол.; **Ірина Докійчук** — природ. ф-т; **Анастасія Шмучик** — укр. мовно-літ. ф-т імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка.

Номінація «Поетичне слово про Маму»: Владислава Мамай — фізико-математ. ф-т; Діана Мурзіна — ф-т мистецтв.

Номінація «Проекція в майбутнє»: Анна Ручка — ф-т дошк. освіти.

Номінація «Пам'ятаймо про свій рід»: Валерія Сиротюк — ф-т дошк. освіти.

Фрагмент із листа Валерії Сиротюк: «Цим листом я хочу звернутись не тільки до мами, але й до моєї бабусі. Люба бабусю, я впевнена, що ти радієш кожному моєму кроку і пишаєшся моїми успіхами. Переді мною завжди буде стояти твій життєвий приклад, твоя жертвовність заради сім'ї і твоя мудрість. Я вдячна тобі, бабусю, за той час, який ти присвятила мені, коли я була маленька й вередлива. А потім дорослішала, але залишалася такою ж неслухняною. Як би я хотіла бути такою, як ти — сильною, мудрою та доброю! Бо твоєї доброти вистачало не тільки на нас чотирьох, твоїх онуків, а й на всіх, хто був у твоєму безмежному серці. Твоя нестримна енергія тримала вкупі всю нашу велику родину.

Матусю! Я дуже ціную те, що ти для мене робиш, хоча й не завжди говорю тобі про це. Зараз у моєму дорослому житті завжди підтримує і надихає твої життєві досвід. Усе те, що ти в мене вклала двадцять років, мимоволі спливає й допомагає йти далі.

Я знаю, як ти перемаєшся кожною мою невдачею і радієш моїм досягненням. Хоча інколи я тебе можу ненароком образити своєю неувагою, але я знаю, що ти дово не гніваєшся, бо маєш глибоке серце, де тонуть усі образи.

Я дуже вдячна, що маю поруч таку матусю, яка дарує безмежні береги любові та підтримки. Саме ти надихаєш мене йти вперед, незважаючи на перешкоди, з упевненістю долати їх».

Номінація «У світі все починається з мам!»: Поліна Коровасенко — історичний ф-т.

Захист

5 травня 2021 року на засіданні спеціалізованої вченої ради ДФ 64.053.023 відбувся захист дисертації **Карини Вакуленко** на тему: «Олексан- Мишанич — дослідник давньої української літератури, на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань «03 — Гуманітарні науки», за спеціальністю «035 — Філологія». Науковий керівник — к. філол. н., доцент, зав. каф. української літератури та журналістики імені професора Леоніда Ушкалова Ростислав Мельників.

Ювілей

У травні святкує свій ювілейний день народження к. пед. н., доц. каф. освітології та інноваційної педагогіки **Геннадій Володимирович Дейниченко**.

Народився 7 травня 1961 р. у м. Макіївка Донецької обл. Після закінчення в 1984 р. ХАІ імені М.Є. Жуковського за спеціальністю «авіаційні двигуни», працював інженером-конструктором у НВО «Хартрон». У 1992–2005 рр. працював у ХНПУ імені Г.С. Сковороди зав. навч. майстерень, лабораторії технічного конструювання, викладачем каф. фізики. Отримав базову другу вищу освіту на ф-ті заоч. навчання в ХНПУ імені Г.С. Сковороди за спеціалізацією «Математика».

2009 року захистив канд. дисертацію «Підготовка студентів природничо-математичних спеціальностей до технічного конструювання у вищих педагогічних навчальних закладах» (наук. кер.: д. пед. н., проф., член-кор. НАПН України, В.І. Лозова), у 2012 р. отримав учене звання доцента.

З 2008 по 2010 рр. працював викладачем каф. загальної педагогіки, з 2010 р. — доц. каф. освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ нашого ун-ту, за сумісництвом — учителем математики в НВК «Авторська школа Бойко» (2008–2009). Із серпня 2012 р. до березня 2013 р. — заст. декана з навч. роботи природничого ф-ту ХНПУ імені Г.С. Сковороди.

Ми знаємо Г.В. Дейниченка як людину добру, порядну, принципову, відповідальну, щирю, щедру душою, який по-батьківськи ставиться до студентів. Незважаючи на те, що Геннадій Володимирович залишився єдиним чоловіком у великому складі кафедри, він намагається не залишити жодної з колеганок поза увагою, для кожної знаходить добрі слова, готовий усім прийти на допомогу. Попри дещо сувору зовнішність, він має витончене почуття гумору, за що його люблять і поважають і студенти, і викладачі.

Колектив кафедри освітології та інноваційної педагогіки вітає Геннадія Володимировича з ювілеєм, зичить йому міцного здоров'я, творчого натхнення, нових успіхів на освітній ниві.

Керівництво у-ту вітає всіх травневих ювілярів з днем народження: **Ольгу Олександрівну Матвееву**, проф. каф. музично-інструментальної підготовки вчителя; **Олену Маратівну Масюк**, **Людмилу Іванівну Титаренко**, доценти каф. теорії та метод. викладання природ.-матем. дисц., у дошк., початк. і спец. освіті; **Ірину Павлівну Шепеленко**, доц. каф. політології, соціології і культурології; і бажає наснаги, здоров'я, успіхів у роботі, позитивних емоцій, сімейного затишку і благополуччя.

УЧИТЕЛЬ

Ділимося досвідом

100 НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДНІВ КАФЕДРИ ОСВІТОЛОГІЇ ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Глобалізаційні, трансформаційні процеси, неперервна інформаційна змінність зумовлюють підвищення рівня освіти й науки як соціальних інституцій.

Усвідомлення визначальної ролі освіти і науки в підготовці фахівця, який би відповідав сучасним викликам, спричинило розробку стратегії розвитку ун-ту, згідно з якою в закладі освіти відбуваються позитивні якісні зміни. Так об'єктивна потреба оновлення змісту освіти, пошуку інноваційних форм і методів навчання, новітніх методик і технологій, удосконалення науково-дослідної діяльності, а також забезпечення відповідності всіх структурних підрозділів сучасним викликам, кафедра педагогіки отримала назву «освітології та інноваційної педагогіки». Навіть сама назва вимагає наукової активності, мобільності, інноваційного мислення всіх членів кафедри, оновлення змісту, напрямів науково-методичної роботи з урахуванням динамічних реформ у суспільстві, зокрема в педагогічному просторі.

Вищезазначене стимулювало викладачів кафедри організовувати, готувати, брати участь у науково-методичних заходах, що здійснювалися в різних форматах, на різних платформах. Особливістю цього періоду (лютий, березень, квітень) була максимальна активність професорсько-викладацького складу, особиста відповідальність за проведений захід. Інтерес, творчість, креативність були ознаками діяльності викладачів. По-новому вони оцінювали власні сили та можливості в реалізації таких наукових заходів:

— організація і проведення міжнародної науково-практичної конфе-

ренції «Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика»; у постійно діючих і разових спецрадах захищено 6 робіт на здобуття наукового ступеня доктора філософії, з яких 3 — іноземними громадянами; проведення двох регіональних круглих столів для студентів і аспірантів спільно з ДВНЗ «Донецьким державним педагогічним ун-том» і Національною українською академією; організаційно-методичні семінари, вебінари, круглі столи для здобувачів освіти з проблем академічної доброчесності, міжнародної мобільності, реалізація двох грантових проєктів; фахових семінарів з апробації наукових досліджень здобувачів наукового ступеня доктора філософії (10 здобувачів, із них 4 іноземних); онлайн-зустріч зі стейкхолдерами (відділ освіти Харківського р-ну, Лісочинський ліцей, Будянський ліцей №2, Липецька школа ім. П.В. Щепкіна, ЗОШ №140 м. Харкова тощо).

Участь, виступи з доповідями, інформацією:

— на Всеукраїнському науково-методичному семінарі з історії освіти «Дослідницькі підходи до історико-педагогічного розвитку: від традицій до новацій»; міжнародні виставки «Освіта та кар'єра-2021» спільно з Інститутом педагогічної освіти дорослих НАПН України (Андрогогічний підхід у педагогічних дослідженнях); на курсах підвищення кваліфікації вчителів «Використання педагогічних тех-

нологій у ЗЗСО і ЗПТО: теорія і практика»; на науково-методичному семінарі директорів ЗЗСО Московського р-ну, Куп'янського р-ну «Технологія побудови уроку в системі дистанційного навчання»; на чотирьох міжнародних, Всеукраїнських науково-практичних конференціях; під час гостьових лекцій з іноземними науковцями Тетяною Клуберг (Німеччина), Дарієм Павлищ, Марчіном Кессі (Польща); участь у грантовій діяльності, отримання грантів «Навчання менеджменту в ЄС — знання не лише для себе, а й для розвитку ун-ту; «Інклюзивний АРТ-HUB»; 16 викладачів кафедри і 20 аспірантів пройшли міжнародне стажування, підвищення кваліфікації у Польщі на тему «Дистанційні засоби навчання на прикладі платформ ZOOM та Moodle».

Традиційною залишаються діяльність докторів наук, професорів щодо підготовки кадрів вищої кваліфікації як для ун-ту, так і для закладів освіти м. Харкова в Україні; підготовка наукових статей у вітчизняних і зарубіжних збірниках, написання монографій, опанування, участь у роботі спеціалізованих вчених рад.

Таким чином, кафедра освітології та інноваційної педагогіки урізноманітнює свою діяльність, спрямовує її на реалізацію завдань, що поставлені перед ун-том.

С.Т. Золотухіна, д. пед. н., проф. каф. освітології та інноваційної педагогіки

Пам'ятаємо

МИХАЙЛО ФЕДОСІЙОВИЧ ГЕТЬМАНЕЦЬ — ЛЮДИНА УНІКАЛЬНОЇ ДОЛІ

Пішов із життя **Михайло Федосійович Гетьманець** — війн-ветеран Великої Вітчизняної, видатний учений-літературознавець, талановитий педагог-наставник, людина відкритої, щирої до всього небайдужої душі...

Він пройшов великий і славетний професійний шлях. Про його місце і роль у колективі Харківського педагогічного ун-ту, якому він приписує своє життя, красномовно свідчить його послужний список: з 1955 по 1985 рр. — зав. каф. російської і зарубіжної літ., з 1956 по 1965 рр. — декан філологічного ф-ту, з 1966 по 1970 рр. — ректор педінституту, з 1985 по 2015 рр. — професор каф. російської та світової літ.

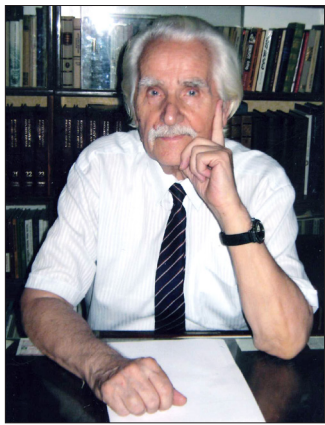
Один із головних напрямків його дослідницької діяльності — «Слово о полку Ігоревім». Широкий відгук мала його книга «Таємниця річки Каяли» (1982), у якій висвітлено результати безпрецедентного дослідження походження князя Ігоря, опісаного в славетному творі. Уперше в історії вивчення пам'ятки під керівництвом М.Ф. Гетьманця був організований кінний похід передбачуванню шляхом війська Ігоря від Новгород-Сіверського до Ізюма, що дозволило отримати конкретне уявлення про його особливості.

Другий напрямком його дослідницької діяльності, що залишив помітний

ства, педагогіки, історії України та Харківщини, літературного краєзнавства тощо — таким надзвичайно вагомим й значущим є спадок Михайла Федосійовича як письменника, літературознавця та публіциста.

М.Ф. Гетьманець зробив видатний внесок у підготовку вчителів-словесників, а також наукових кадрів. З його наукової школи, що отримала визнання не тільки в Україні, а й далеко за її межами, вийшло 5 докторів та 16 кандидатів наук. І сьогодні значний науково-педагогічний арсенал каф. зарубіжної літ. та слов'янських мов складають його вихованці.

Михайло Федосійович був людиною величезної працьовитості, великої життєвої енергії, а головне — надзвичайно небайдужою, такою, що гостро переживав за все, що відбувається навколо, та жваво відгукується на злободенні проблеми часу. Він був особливо чутливим до проблем моралі, до питань виховання молодого покоління, присвятивши цим проблемам цілий ряд своїх статей і книг, багато з яких до цього дня залишаються настільними книжками вихователів-педагогів.

рідного міста. Так реалізувалася його активна громадянська позиція та дар публіциста.

Михайло Федосійович завжди й у всьому прагнув бути першим і неперевершеним, і це йому, як правило, удавалося. Своїм вродженим почуттям лідерства й безмежної відповідальності перед високою місією і нелегкою працею педагога-настав-

Під час кінного походу шляхами князя Ігоря

Ректор М.Гетьманець з першим набором студентів із Ферганської долини Узбецької РСР. 1967 рік

слід у науці, — А.С. Макаренко як письменник і педагог. М. Гетьманець по-новому висвітлює особистість Макаренка, особливу увагу приділив національним кореням творчості письменника, концепції людини і художнім засобам її відтворення.

Близько 20-ти монографій та навчально-методичних посібників, вибрані праці в 3-х томах, понад 300 наукових статей з літературознав-

ника він окриляв і надихав усіх нас — його учнів і колег. Важко прощатися з людиною такого масштабу й такого яскравого, непересічного плідного життя. Але світла й добра пам'ять про Михайла Федосійовича, як і пам'ять про цілу епоху, яка йде разом з ним, назавжди залишиться жити в наших серцях, зіграючи й надихаючи їх.

Колектив каф. зарубіжної літ. та слов'янських мов, учні М.Ф. Гетьманця

Думка

ЧОМУ ПЕДАГОГІКА ВАЖЛИВА ФІЛОЛОГАМ?

Прослухавши курс «Педагогіка», у якому всі заняття були надзвичайно цікавими та насиченими «інформативним міксом», а майстерність викладача Т.М. Собченко захопила аудиторію з першої лекції, ми переконані у важливості вивчення цієї дисципліни та хочемо довести доцільність її вивчення для філологів.

Педагогіка є однією з найголовніших дисциплін для студента педагогічного ун-ту, без неї ми не зможемо пройти успішно шкільну практику та в майбутньому працювати в закладах освіти. Але знання з цієї дисципліни є провідними в житті будь-якої людини. Адже як учителюванні, так і в будь-якій сфері слід мати навички роботи в колективі, володіти вміннями організації цієї роботи тощо. На прак-

(модельовання педагогічних ситуацій наближених до умов школи, розгляд та аналіз проблемних ситуацій); володіння ораторським мистецтвом (спроба себе в ролі доповідача, виступ перед аудиторією з підготованою доповіддю та імпровізованою); використання сучасних ІКТ (робота із різними освітніми платформами, хмарними сервісами, вивчення можливостей інструментів дистанційного навчання).

тиці ви можете навчитися використовувати різноманітні прийоми, методи викладання/виховання: доцільні знання щодо правильного ведення лекції, дискусії, пояснення, навіювання, переконання тощо; застосування таких методів як мозковий штурм — усе це може знадобитися не тільки в освітньому процесі, а й у щоденному житті, на будь-якій роботі, де треба співпрацювати з іншими людьми.

Курс педагогіки є по-справжньому сучасним, адже наш викладач Т.М. Собченко, яка сама є шкільним учителем-практиком і перебуває в тісному контакті зі школою, обізнана з усіма її нагальними проблемами та процесами. У XXI столітті особливо цінується творче мислення, креативність, інноваційність, навчання впродовж життя тощо. Саме педагогіка допомогла нам у виробленні таких важливих життєвих та професійних умінь і навичок, які допомагають у становленні студента як особистості: аналіз та оцінка досягнень сучасної педагогічної науки; робота в команді (через організацію групової, парної роботи різними способами в асинхронному та синхронному режимах на лекційних і практичних заняттях); організація виховної діяльності (аналіз плану виховної роботи, розробка методичних розробок занять, презентація фрагментів заходів тощо); організація навчального процесу (аналіз уроку, демонстрація фрагментів уроків, використання інтерактивних та активних методів навчання); уміння розв'язувати педагогічні ситуації

Також слід зазначити, що введення змішаної форми навчання сприяло підвищенню рівня цифрової грамотності здобувачів вищої освіти. Оскільки викладач досконало володіє методикою організації освітнього процесу за допомогою онлайн-ресурсів, то заняття проводилися як синхронно, так і в асинхронному режимі за використання таких сервісів: Microsoft Power Point, Zoom, Meet, Google Drive, Moodle, Skype, Viber, Telegram, Kahoot, Classroom, Jamboard, EdPuzzle, Canva, Padlet, Trello, Mentiimeter. Ми виконували різноманітні завдання, наприклад: створення скринкастів, інфографіки, відеопрезентації, брали участь у пітчінгу, рольових дидактичних іграх тощо. Таким чином, випробувавши різні інструменти на практиці, ми переконались у їхній ефективності та дійшли висновку, що інформаційно-цифрова компетентність є основою формування кожного фахівця інформаційного суспільства.

Педагогіка — є невід'ємною частиною формування та розвитку людства протягом багатьох років. Її вивчення необхідне та важливе як майбутнім учителям, так і філологам. Тому питання курсу педагогіки як дисципліни в закладах вищої педагогічної освіти потребує посиленої уваги, невідкладного вирішення, підтримки.

Аліна Балашова, Вікторія Алімовна, Артем Золотарьов, Марія Савенко, Юліана Шишкевич, студенти 210 групи укр. мовно-літературного ф-ту імені Г.Ф. Квітків-Основенка

Конкурс

JAZZ FIESTA SPRING — 2021

24–25 квітня 2021 року в м. Харкові відбувся перший відкритий онлайн-конкурс естрадно-джазового виконавства та імпровізації «Jazz Fiesta Spring — 2021».

Вітаємо переможців, студентів ф-ту мистецтв:

Владислава Шломіна — Диплом лауреата І премії, старша група, естрадний вокал; **Тетяну Герасименко** — Диплом лауреата І премії, старша група, естрадний вокал; **Валерію Ковальову** — Диплом лауреата І премії, група юніори, джазовий вокал; **Любов та Марію Тарасенко** — Диплом лауреата ІІ премії, старша група, естрадний ансамбль.

До участі у творчому змаганні студентів-лауреатів підготувала чудовий та неперевершений vocal_coach Анастасія Володимирівна Пашенко, яка вже відома фахівцям естрадно-джазового вокалу педагогічними досягненнями та високими результатами своїх вихованців. Бажаємо нашим талановитим митцям сучасного естрадного співу ще більших професійних досягнень, творчого доволіття, невичерпної енергії, щедрих та вдаль мистецьких ідей!

Вітаємо

Народний ансамбль народного танцю «Зоричіві» (кер.: Ольга Лиманська, Каріне Редько) переміг у XIII Всеукраїнському дистанційному фестивалі-конкурсі хореографічного мистецтва «Толока», що проходив 5–8 травня 2021 р. у м. Харкові. Ансамбль одержав **Диплом лауреата І ступеня** в номінації «народна хореографія», вікова категорія D та **Диплом лауреата ІІ ступеня** в номінації «стилізована хореографія», вікова категорія D. Сертифікати вручено О.В. Лиманській, К.В. Редько за участь у онлайн-конференції «Збереження та популяризація кращих зразків хореографічного мистецтва України». Бажаємо «Зоричіві» та його керівникам творчого доволіття, невичерпної енергії, щедрих та вдаль мистецьких ідей!

ГЛОСАРІЙ ОСВІТНЬОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Лікувальна педагогіка — окрема самостійна галузь соціальної педагогіки на стику медицини, психології та загальної педагогіки, яка розглядає питання виховання дітей з відхиленнями в стані здоров'я. Проблема лікувальної педагогіки займає видатні вітчизняні та зарубіжні науковці: В.П. Кашенко, Д.С. Виготський, Я. Корчак, А.Г. Коган, А.А. Дубровський та інші.

Предметно-розвивальне середовище — частина освітнього середовища, представлена спеціально організованим простором (приміщеннями, ділянкою тощо), матеріалами, обладнанням та матеріалами для розвитку дітей дошкільного віку відповідно до особливостей кожного вікового етапу, охорони і зміцнення їх здоров'я, урахування особливостей і корекції порушень їх розвитку.

Арт-терапевтична діяльність — цілеспрямоване використання мистецтва (малювання, ліплення, музики, фотографії, кінофільмів, мультиплікаційних фільмів, казок, книжок, акторської майстерності, створення історій) як засобу психотерапевтичного та психокорекційного впливу на особистість.

Сенсорна інтеграція (сенсорна інтеграційна терапія) — процес, під

час якого нервова система людини отримує інформацію від рецепторів усіх відчуттів (дотик, вестибулярний апарат, відчуття тіла або пропріоцепція, нюх, зір, слух, смак), потім організовує їх і інтерпретує так, щоб вони могли бути використані в цілеспрямованій діяльності. Іншими словами, це адаптаційна реакція, що служить для виконання певної дії, прийняття відповідного положення тіла, і т. п.

Мозочкова стимуляція — сукупність вправ, скерованих на стимулювання ділянок мозку, що відповідають за мовлення дитини, її поведінку та успішність у вивченні точних та гуманітарних наук. Мозочкову стимуляцію активно практикують у неврології в лікувально-профілактичних і реабілітаційних цілях.

Діти, які потребують особливої соціальної уваги та підтримки — діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування; діти осіб, визнаних учасниками бойових дій відповідно до пункту 19 частини першої статті 6 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».

О.С. Казачинер, докт. пед. н., **А.І. Галій**, канд. біол. н., доц., зав. каф. здоров'я людини, реабілітації та спеціальної психології

Програма Erasmus+

АКАДЕМІЧНИЙ ОБМІН В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

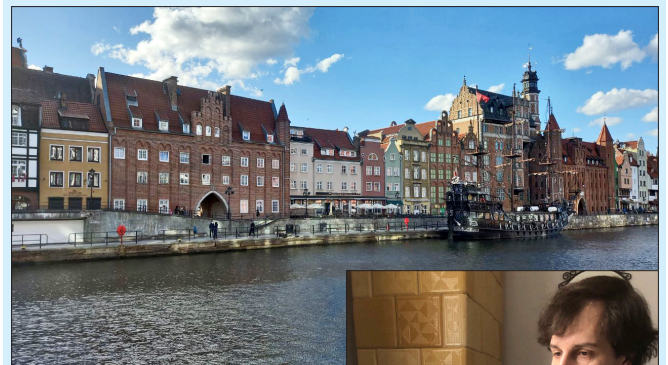
Важливим чинником якісного розвитку української вищої освіти в добу глобалізації є академічна мобільність.

Вона сприяє поглибленню контактів із закордонними науковими середовищами; створює умови для трансферу нових знань, а також — методик і технологій навчальної та наукової діяльності; забезпечує інтеграцію українських університетів до світового освітнього простору. Одним з дієвих інструментів вирішення цього комплексу завдань є програма Erasmus+. У 2019 р. було підписано відповідну угоду про співпрацю між Харківським національним педагогічним університетом імені Г.С. Сковороди і Гданьським університетом (Республіка Польща), яка зокрема передбачає здійснення обміну викладачами.

18–23 квітня 2021 р., у рамках реалізації академічного обміну між двома вишами, у Гданьському університеті

проведення низки лекцій, семінарів і консультацій для студентів та аспірантів польського вишу. Усі ці зустрічі з огляду на карантинні обмеження відбувалися дистанційно. Проте це не завадило жвавому спілкуванню і змістовному обговоренню проблематики занять. Особливо цікавим вийшло заняття з аспірантами Гданьського університету, де обговорювалися нагальні виклики, які нині постали перед системами вищої освіти в Україні та Польщі.

Свій вільний час за можливістью присвятив знайомству з чудовою природою і пам'ятками історії, на які вкрай багаті Гданьськ та найближчі до нього містечка. Відвідування Олівського собору і старовинного центру міста, поїздки до Сопота

побував Сергій Серяков (к.і.н., доцент кафедри всесвітньої історії ХНПУ імені Г.С. Сковороди), який поділиться своїми враженнями від участі в програмі Erasmus+.

«Цій освітній подорожі передувала тривала і зважена подорож. Мій візит до затишного польського міста на Балтійському узбережжі планувався ще навесні 2020 р., але через об'єктивні обставини (закриття кордонів, запровадження карантину, перехід роботи вишів у режим онлайн etc.) був відтермінований на рік. Ураховуючи збереження пандемії і карколомну зміну епідеміологічної ситуації в Україні та Польщі ця поїздка аж до останнього моменту залишалася під питанням, проте завдяки злагодженій співпраці представників обох вишів така стала реальністю.

Програма візиту, який здійснювався на базі Інституту педагогіки Факультету суспільних наук Гданьського університету, передбачала зустріч з керівництвом цього структурного підрозділу, а також —

і Хелю (перлин Балтійського узбережжя) — усе це безперечно лише додало яскравих барв до різнокольорової мозаїки моєї подорожі.

Загалом подібна співпраця є надзвичайно корисною з точки зору розвитку наукової і культурної комунікації між двома народами-сусідами. Вона сприяє збільшенню професійних контактів, створенню підґрунтя для спільних дослідницьких проєктів, розширенню кругозору. Сподіваюся, що цей візит стане черговим кроком на шляху до плідного співробітництва між ХНПУ імені Г.С. Сковороди і Гданьським університетом».

До 100-річчя від дня народження

ЯКІВ РАФАІЛОВИЧ СИНЕЛЬНИКОВ

У 2021 році минає 100 років від дня народження українського радянського анатома, педагога, д. мед. н., професора, зав. каф. анатомії і фізіології людини ХДПІ імені Г.С. Сковороди (1965–1990 рр.) Якова Рафаїловича Синельникова.

Яків Рафаїлович Синельников народився 4 травня 1921 р. в м. Харкові, у родині лікарів Розалії Олександрівни та Рафаїла Давидовича Синельникових. Справою свого життя Яків Рафаїлович, як і його батько, обрав анатомію.

Батько Якова Рафаїловича, проф. Р.Д. Синельников, видатний український анатом, науковець і педагог, учень та наслідувач акад. В.П. Воробйова, багато зробив для пропаганди й подальшого розвитку макро- та мікроскопічної анатомії, збагатив її досконалими методами і створив нові розділи. Його наукові праці увійшли в сучасні підручники й посібники з анатомії людини. Справою всього життя Р.Д. Синельникова стало видання навчально-наукової праці «Атласу анатомії людини». Він створив одну з найвизначніших наукових шкіл анатомів у країні.

Тому природно, що його син, Яків Рафаїлович Синельников, після закінчення школи вступив до медінституту й одночасно почав працювати ст. препаратором на каф. анатомії.

У липні 1941 р., з початком Великої Вітчизняної війни, сім'я Синельникових переїхала до м. Тюмені, куди був евакуйований Рафаїл Давидович. У Тюмені з грудня 1941 року по січень 1943 р.

анатомії і фізіології людини ХДПІ імені Г.С. Сковороди. Великий досвід та ерудиція дозволили науковцю втілювати нові підходи до вивчення організму людини. В атласі відображені вікові особливості розвитку людини, взаємозв'язок частини й цілого, широко подані досягнення вітчизняної морфології. Атлас знайшов світове визнання, він ста в настільною книгою анатомів, лікарів, біологів, його перекладено багатьма європейськими мовами, перевидано до цього часу.

З 1965 по 1990 рр. Яків Рафаїлович очолював каф. анатомії і фізіології людини ХДПІ імені Г.С. Сковороди. Працював над удосконаленням методів макро- та мікроскопічної анатомії. Саме з появою на каф. анатомії і фізіології людини проф. Я.Р. Синельникова пов'язане відкриття аспірантури.

Поряд із проблемою дитячого та юнацького спорту, яку досліджували на кафедрі в попередні роки, науковці почали вивчати питання впливу факторів зовнішнього середовища на організм людини. З ім'ям проф. Я.Р. Синельникова пов'язане становлення та наукова діяльність анатомічної школи в стінах ХНПУ імені Г.С. Сковороди. У 1968 році під керівництвом проф. Я.Р. Синельникова сформувалася основний науковий напрям

1000 діапозитивів, які демонструвалися на найновішому для того часу обладнанні. Кожна його лекція була насичена цікавими ілюстраціями.

Я.Р. Синельников очолював каф. анатомії і фізіології людини ХНПУ імені Г.С. Сковороди 25 років. Усі ці роки він сприяв створенню дружнього та творчого колективу однодумців, у якому психологічна безпека, принципи взаємоповаги, дружелюбності і шанобливого ставлення до кожного були в пріоритеті. Відповідальність і комунікабельність, об'єктивна справедливість і наполегливість, рішучість

Кафедра анатомії та фізіології людини з завідувачем Я.Р. Синельниковим на початку 90х рр.

Яків Рафаїлович працював прозектором і судово-медичним експертом у патологоанатомічному відділенні його наукової школи, співробітники кафедри досліджували морфологічні зміни в усіх основних системах організму. Ідеї лідера анатомічної школи проф. Я.Р. Синельникова плідно розвиваються в науковій діяльності його послідовників. Більшість його учнів обіймають посади завідувачів кафедр у вишах не тільки Харкова, але й України та країн близького зарубіжжя.

Проф. Я.Р. Синельников заклав наукове підґрунтя і для досліджень у галузі фізіології спорту, що на багато років визначило один із напрямів роботи не тільки каф. анатомії і фізіології людини, а й спеціальних кафедр на ф-ті ФВ і спорту ХНПУ імені Г.С. Сковороди.

Під керівництвом проф. Синельникова виконано 5 докт. і 35 канд. дисертацій. У його особистому творчому доробку понад 500 публікацій із різних питань анатомічної науки.

Проф. Я.Р. Синельникову належить ідея створення на каф. анатомії і фізіології людини морфологічного (анатомічного) музею. Унікальність колекції музею полягає в тому, що основу її складають препарати, виготовлені особисто видатним анатомом д. мед. н., проф. Яковом Рафаїловичем Синельниковим та учнями його школи.

Я.Р. Синельников запам'ятався і як прекрасний викладач. Його емоційні, живі та змістовні лекції закладали в майбутніх педагогів міцні основи біологічних знань, виробляли діалектичний підхід до пояснення процесів формування взаємозв'язку частини й цілого в організмі людини, вони були насичені прикладами з медичної практики й відображали сучасні досягнення радянської та світової анатомічної науки. Я.Р. Синельников турбувався про наочність лекційного курсу та його технічне оснащення. У фотолaboratorії кафедри було виготовлено більш ніж

додатків кафедри — «Вплив факторів зовнішнього середовища на організм людини у віковому аспекті». Вихованці його наукової школи, співробітники кафедри досліджували морфологічні зміни в усіх основних системах організму. Ідеї лідера анатомічної школи проф. Я.Р. Синельникова плідно розвиваються в науковій діяльності його послідовників. Більшість його учнів обіймають посади завідувачів кафедр у вишах не тільки Харкова, але й України та країн близького зарубіжжя.

Проф. Я.Р. Синельников заклав наукове підґрунтя і для досліджень у галузі фізіології спорту, що на багато років визначило один із напрямів роботи не тільки каф. анатомії і фізіології людини, а й спеціальних кафедр на ф-ті ФВ і спорту ХНПУ імені Г.С. Сковороди.

Під керівництвом проф. Синельникова виконано 5 докт. і 35 канд. дисертацій. У його особистому творчому доробку понад 500 публікацій із різних питань анатомічної науки. Проф. Я.Р. Синельникову належить ідея створення на каф. анатомії і фізіології людини морфологічного (анатомічного) музею. Унікальність колекції музею полягає в тому, що основу її складають препарати, виготовлені особисто видатним анатомом д. мед. н., проф. Яковом Рафаїловичем Синельниковим та учнями його школи.

Я.Р. Синельников запам'ятався і як прекрасний викладач. Його емоційні, живі та змістовні лекції закладали в майбутніх педагогів міцні основи біологічних знань, виробляли діалектичний підхід до пояснення процесів формування взаємозв'язку частини й цілого в організмі людини, вони були насичені прикладами з медичної практики й відображали сучасні досягнення радянської та світової анатомічної науки. Я.Р. Синельников турбувався про наочність лекційного курсу та його технічне оснащення. У фотолaboratorії кафедри було виготовлено більш ніж

і енергійність — риси Синельникова-керівника. Яків Рафаїлович завжди зберігав доброзичливий і веселий настрій, робив свою роботу з гумором і дарував позитив своїм колегам. Яків Рафаїлович любив жарт і завжди мав у запасі дотепний анекдот. А ще він був інтелігентний, широко освічений.

Діяльність Я.Р. Синельникова не обмежувалася роботою в педагогічному інституті. Він активно займався громадською діяльністю: був членом науково-методичної ради Республіканського комітету з ФК та спорту, членом президії обласного Товариства анатомів, гістологів та ембріологів, членом науково-методичної ради з питань медицини і спорту обласного товариства «Знання», членом комісії МОЗ УРСР зі збереження тіла М.І. Пирогова, членом бюро Республіканської секції антропологів товариства АГЕ і членом редакційної колегії республіканського збірника наукових праць «Теорія і методика фізичної культури та спорту».

Він був нагороджений орденами Трудового Червоного Прапора і «Знак Пошани», медалями «50 років КПРС», «За Перемогу над Німеччиною» та нагрудним знаком «Відмінник народної освіти». Надзвичайну працелюбність, творчий ентузіазм, глибину наукового пошуку, відповідальність за достовірність отриманих результатів, життєрадісність проф. Я.Р. Синельников намагався передати своїм численним учням.

Помер Яків Рафаїлович Синельников 4 листопада 1994 р. у віці 73 років у США.

З ініціативи його учня проф. О.М. Микитюка та за підтримки колективу кафедри наказом ректора від 02.03.2015 р. за рішенням Вченої ради від 27.02.2015 р. каф. анатомії і фізіології людини присвоєно ім'я професора Якова Рафаїловича Синельникова.

Колектив кафедри анатомії і фізіології людини імені професора Я.Р. Синельникова

Бібліотека

НА ДОПОМОГУ СТУДЕНТАМ ТА НАУКОВЦЯМ

Наукова бібліотека активно долучилася до забезпечення навчально-наукової діяльності в умовах карантину.

Своїм користувачам бібліотека запропонувала використовувати інформаційні ресурси як власної генерації, представлених на веб-сторінці бібліотеки сайту ХНПУ, так і запозичених електронні ресурси. До ресурсів власної генерації належать: електронний архів (репозитарій), який містить на сьогодні понад 4 700 публікацій, електронний каталог, що відображає у вигляді бібліографічних записів книжковий фонд (73 % від загальної кількості), e-library — 402 навчальних і навчально-методичних матеріали. Важливо, що саме повнотекстові матеріали з університетського репозитарію найактивніше використовуються студентами, науковцями нашого ун-ту, а також іншими користувачами України (16547), Росії (513), США (225), Туреччини (102), Польщі (81), Ізраїлю (79), Німеччини (69), Великобританії (66), Китаю (53) та ін. Згідно зі статистикою Google Analytics кількість звернень до електронного архіву (543 000) і кількість скачувань повнотекстових документів (551 643) у 2020 році збільшилась більше, ніж удвічі, порівнюючи з минулим роком.

Важливою складовою науково-інформаційного забезпечення користувачів є використання запозичених ресурсів, Інтернет-ресурсів. Протягом року бібліотека активно поширювала інформацію серед науковців ун-ту про наукометричні реферативні БД Scopus і Web of Science, їх пошукові можливості та основні функції, інформувала про проведення вебінарів і тренінгів, на яких розглядалися питання роботи з базами даних.

Студентам та науковцям ун-ту надавалась також інформація про можливість використання інформаційних ресурсів інших бібліотек ЗВО Харкова — учасників проєкту «Єдина картка читача», пропонувалась інформація зі «Зведеного каталогу періодичних видань, передплачених бібліотеками ЗВО Харкова у 2020 році», який існує в межах проєкту «Єдина картка читача бібліотек ЗВО Харкова».

Для наукових публікацій бібліотека оперативно надавала консультації з визначення індексів УДК і авторського знаку, застосовуючи режими офлайн та онлайн. За необхідністю надавалась допомога в редагуванні списків використаних джерел до наукових публікацій за державними стандартами та міжнародним стилем APA.

Багато уваги було приділено формуванню інформаційної культури користувачів бібліотеки, просуванню принципів академічної доброчесності, уникненню плагіату, вихованню порядності, поваги до чужої праці в студентів і аспірантів ун-ту, розвитку в них навичок академічного письма. Зі студентами фізмату, природ. ф-тів та аспірантами були проведені лекційні заняття з академічної доброчесності з використанням презентацій, анкетування, антиплагіатних програм для визначення унікальності тексту, правил оформлення посилань на запозичені праці.

Долучилася бібліотека і до виховної роботи університету. Усі заходи, у яких брала участь бібліотека, відображалися у соціальних мережах на сторінках Наукової бібліотеки у фейсбуці та інстаграмі.

Продовжено також і видавничу діяльність: підготовлено 7 бібліографічних покажчиків, серед яких особливої уваги заслуговують покажчики із серії «Вчені ХНПУ імені Г.С. Сковороди», яка є унікальною, бо відображає наукове надбання професорсько-викладацького складу ун-ту, розкриває особистість ученого не тільки через його праці, а й через праці його послідовників, однодумців. Таку 2020 році підготовлено 2 випуски цієї серії: бібліографію праць д-ра пед. н., проф., чл.-кор. НАПН України, ректора ун-ту Ю.Д. Бойчука і д-ра філол. н., проф. Л.Г. Фрізмана.

О.І. Романовська, зав. наук.-метод. відділу НБ ун-ту